

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa L.T.

przeciwko A.O.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

na skutek skargi kasacyjnej A.O.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 20 czerwca 2024 r., II Ca 92/23,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanego A.O. na rzecz powódki L.T. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie z powództwa L.T. przeciwko A.O. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu z 21 listopada 2022 r., II C 209/19, sprostował niedokładność w punkcie I wyroku Sądu I instancji w ten

sposób, że po słowach „wpisuje jako właściciela L.T.” dodał słowa „córkę M. i K., PESEL: [...]” (pkt I); oddalił apelację (pkt II); zasądził od pozwanego na rzecz powódki 2700 zł kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając ten wyrok w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji. Ponadto, pozwany wniósł o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że:

- 1) w sprawie ma występować istotne zagadnienie prawne, które pozwany sformułował w formie następującego pytania: jakiego rodzaju relacja - przedmiotowa lub podmiotowa - musi łączyć formułującą wobec stron czynności prawnej groźbę bezprawną osobę trzecią ze stronami czynności prawnej lub z samą czynnością prawną, ażeby uznać, że oświadczenie woli zostało złożone „pod wpływem”, czyli w określonym związku z bezprawną groźbą osoby trzeciej?;
- 2) w sprawie ma zachodzić nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie pozwanego możliwości obrony jego praw poprzez wydanie przez Sąd II instancji wyroku na podstawie nieujawnionych pozwanemu dowodów w postaci akt śledztwa prowadzonego przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia-Śródmieścia w sprawie o sygn. [...], w tym nagrań, o których mowa na s. 9 i 15 uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Powódka złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanego, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa

procesowego w postępowaniu ze skargi kasacyjnej według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwanego nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (gravamen). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przysądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną, mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pozwany wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie SN z 20 maja 2021 r., II CSK 132/21).

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane wraz z przytoczeniem argumentów prawnych, świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08).

Wyjaśnienie zagadnienia prawnego musi mieć ponadto znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w której ono wystąpiło (postanowienie SN z 15 listopada 2023 r., I CSK 2295/23).

Ewentualne wyjaśnienie zagadnienia prawnego przedstawionego przez pozwanego nie miałoby znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z uwagi na to, że Sądy obu instancji przyjęły, że to groźby kierowane przez pozwanego, a nie

osoby trzecie, pod adresem powódki, jej partnera i córki uzasadniały uchylenie się przez powódkę od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli. Sąd *ad quem* w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazał: „Wszystkie wymienione okoliczności, których zarzuty apelacji nie są w stanie skutecznie podważyć, prowadzą do wniosku o licznych bezprawnych groźbach w stosunku do powódki, jak konkubenta oraz ich córki. Zachowanie pozwanego, zarówno w okresie kontraktowania, jak i w czasie poprzedzającym i następującym po umowie z 23 lipca 2018 r., nosi niewątpliwie znamiona groźby bezprawnej, której spełnienia powódka mogła się obawiać. Tym samym, co trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, wystąpiły podstawy dla uchylenia się od skutków oświadczenia woli w trybie art. 88 § 1 k.c.”.

Sąd Najwyższy nie dopatrywał się również podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania, w szczególności z przyczyn wskazanych przez pozwanego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący upatruje nieważności postępowania w tym, że Sąd II instancji wydając zaskarżony wyrok miał się oprzeć na aktach postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową dla Wrocławia-Śródmieścia, w tym na nagraniach znajdujących się w aktach tego postępowania, z którymi to aktami pozwany nie miał możliwości zapoznać się przed wydaniem zaskarżonego wyroku. Tymczasem z akt postępowania nie wynika, aby Sąd II instancji na jakimkolwiek etapie postępowania apelacyjnego dysponował całymi aktami wskazanego wyżej postępowania przygotowawczego. W aktach sprawy (k. 828) znajduje się natomiast zarządzenie z 12 lutego 2024 r. m.in. w przedmiocie wszycia do akt postanowienia Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 29 września 2022 r., sygn. [...] o umorzeniu śledztwa. Przedmiotowe postanowienie zostało przywołane jako jeden z dowodów w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W uzasadnieniu postanowienia z 29 września 2022 r. znajduje się m.in. następujący fragment: „W toku postępowania wykonano oględziny nośnika DVD zawierającego nagranie rozmowy z dnia 16 sierpnia 2018 r. Na nagraniu słychać rozmowę trzech mężczyzn i kobiety. Początkowo rozmowa dotyczy wysokości długu i zwrotu pieniędzy. W momencie, w którym rozmowa schodzi na prowadzone

postępowanie przygotowawcze, uczestnicy zaczynają zachowywać się nerwowo oraz słyszeć odgłosy szamotaniny. W trakcie szamotaniny słyszeć krzyki kobiety, wypowiedane wulgaryzmy oraz zwrot „będziesz wożony w bagażniku”. Po interwencji pracownika restauracji i jego prośby o opuszczenie lokalu, spotkanie zostaje zakończone, a uczestnicy rozchodzą się. Jeden z mężczyzn zwrócił się do L.T. mówiąc, żeby wszystko przemyśleli, bo w innym wypadku będą inaczej rozmawiać”. Do tego fragmentu nawiązał Sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazując: „Nagranie odtworzone w toku postępowania przygotowawczego zawiera m.in. takie zwroty jak „będziesz wożony w bagażniku”, wulgaryzmy i uwagę skierowaną do L.T., aby wszystko przemyśleli, bo w innym przypadku będą inaczej rozmawiać”.

Zawartość akt postępowania jak i treść wyroku Sądu II instancji, wbrew stanowisku skarżącego, nie dają podstaw do przyjęcia, że Sąd *ad quem* dysponował przywołanymi wyżej nagraniami oraz że je samodzielnie odsłuchiwał poza rozprawą. Z treści wyroku wynika natomiast, że Sąd odwołał się twierdzeń zawartych w uzasadnieniu postanowienia z 29 września 2022 r.

Co również istotne, to sam pozwany w swojej apelacji (k. 705) sformułował wniosek o zażądanie od Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia-Śródmieścia w Warszawie wydania wskazanego wyżej postanowienia z 29 września 2022 r. Następnie, na rozprawie apelacyjnej w dniu 2 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowił zwrócić się do Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia-Śródmieścia o przesłanie m.in. kopii postanowienia z 29 września 2022 r. (k. 749v). Postanowienie to znalazło się zatem w aktach sprawy na skutek wniosku złożonego przez samego pozwanego.

Ponadto, przed zamknięciem rozprawy Sąd II instancji zobowiązał pełnomocników obu stron do przedstawienia na piśmie ostatecznego stanowiska w sprawie (k. 897).

Biorąc pod uwagę powyższe, brak było podstaw do przyjęcia, że na etapie postępowania apelacyjnego pozwany został pozbawiony możliwości obrony swoich praw a tym samym ani też nie stwierdzono żadnej innej przyczyny nieważności postępowania.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6, § 5 pkt 8 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[a.ł]